



Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/cebde>

Founded: 2021

Available online, ISSN: 2822-3675

Publisher: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Examining Parenting Stress in Terms of Various Variables

Kadriye Özyazıcı^{1,a,*}, Yekta Yaray^{2,b}

¹ Yıldızeli Vocational School Child Care and Youth Services, Sivas Cumhuriyet University, 58140 Sivas, Turkey

² Ergani Vocational School Child Care and Youth Services, Dicle University, 21000 Diyarbakır, Turkey

Research Article

*Corresponding author

History

Received: 14/03/2022

Accepted: 09/07/2022



This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication.

Copyright © 2017 by Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal. All rights reserved.

ABSTRACT

Parental stress can cause parents to exhibit negative behaviors. This may be associated with more problematic behavior in children. Identifying contextual factors of parental stress is very important in order to improve children's health, well-being and development. The aim of the study is to examine the stress levels of parents with 0-18-year-old children according to the variables of gender of the parents, the number of children they have, the age of the children, the degree of sharing the responsibilities of the spouses with the care and education of the children, the daily life difficulties of the parents, the worrying situations related to the child. For this purpose, the research was designed in relational screening design, which is one of the quantitative methods. The study group of the research consists of 401 volunteer parents with children between the ages of 0-18. Study data were collected through the "Demographic Information Form" and the "Parenting Stress Scale". Statistical results were obtained by using the SPSS 22.0 program in the analysis of the data, with the multi-directional ANOVA test. According to the results of the research, it was seen that the parenting stress scores differed significantly according to the number of children and the age of the children. It was concluded that there was no significant relationship between parenting stress and the social support provided by the spouses to each other in the care and education of the child. Among the factors related to children, parenting stress scores differ mostly according to the time and content of children with digital tools, and at least according to their children's sleep habits. The findings obtained as a result of the research were interpreted in line with the literature. Recommendations have been developed for parents and researchers.

Keywords: Child, parent, stress, parenting stress

Ebeveynlik Stresinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

*Sorumlu Yazar

Süreç

Geliş: 14/03/2022

Kabul: 09/07/2022



Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır

Copyright



This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

Öz

Ebeveynlik stresi, ebeveynlerin olumsuz davranışlar sergilemelerine neden olabilmektedir. Bu durum, çocuklarda daha fazla sorunlu davranış ile ilişkilendirilebilmektedir. Çocukların sağlığı, esenliği ve gelişimlerini iyileştirebilmek amacıyla ebeveyn stresinin bağlamsal faktörlerinin belirlenmesi oldukça önemlidir. Çalışmanın amacı, 0-18 yaş çocuğu olan ebeveynlerin stres düzeylerini ebeveynlerin cinsiyeti, sahip olduğu çocuk sayısı, çocukların yaşları, eşlerin çocukların bakımı ve eğitim sorumluluklarını paylaşım derecesi, çocuk ile ilgili kaygı verici durumlar değişkenlerine göre incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırma nicel yöntemlerinden ilişkisel tarama deseninde tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 0-18 yaş aralığında çocuğu olan 401 gönüllü ebeveyn oluşturmaktadır. Çalışma verileri "Demografik Bilgi Formu" ve "Ebeveynlik Stres Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 programı kullanılarak, çok yönlü ANOVA testi ile istatistiksel sonuçlar elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ebeveynlik stresi puanlarının sahip olunan çocuk sayısı ve çocukların yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Ebeveynlik stresi ile eşlerin çocuğun bakımı ve eğitiminde birbirlerine sağladığı sosyal destek arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlik stresi puanlarının çocuklarla ilgili faktörlerden en çok çocukların dijital araçlarla geçirdiği zaman ve içeriği, en az ise çocuklarının uyku alışkanlıklarına göre farklılaşmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular literatür doğrultusunda yorumlanmıştır. Ebeveynlere ve araştırmacılara öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, ebeveyn, stres, ebeveynlik stresi

^a kozyazici@cumhuriyet.edu.tr

^{id} <https://orcid.org/0000-0003-2559-5816>

^b yektayaray@hotmail.com

^{id} <https://orcid.org/0000-0002-4809-0450>

How to Cite: Özyazıcı, K., & Yaray, Y. (2022). Ebeveynlik stresinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal*, 1(2), 50-59.

Giriş

Ebeveyn olmak bireylere heyecan verici, mutluluk sağlayan bir bebeğin dünyaya gelmesi ile başlar. Aileye katılan bebek büyük sorumlulukların yanı sıra birçok zorluk ve kişisel gelişim için eşsiz deneyimler içeren yeni bir başlangıç sağlar (Deater-Deckard, 2008). Ancak anne babaları saran mutluluğa zaman zaman stres ve çatışmalar eşlik etmeye başlayabilir. Zaman içinde gelişebilen strese anne-baba ya da ebeveyn-çocuk arasında birbirini tamamlayan aile içi rollerden doğan sorumluluklar neden olabilmektedir (Pearlin, 1983). Ebeveynliğin sorumlulukları, ihtiyaçlar ve kişisel kaynaklar arasında algılanan tutarsızlık sonucunda ebeveynlik stresi gelişebileceği ön görülmektedir (Östberg, 1999). Ebeveynlerin ve çocukların bireysel özellikleri, çevresel faktörler ebeveynlik stres düzeyini etkilemektedir. Ebeveynlerin kişilik özellikleri, depresyon düzeyi ve ebeveyn rolündeki yeterlilik algısı ebeveynlere ilişkin temel belirleyiciler arasında yer almaktadır. Yaşamsal zorluklar, ebeveynler için önemli bir stres kaynağı olabilirken, öz yeterlilik stresörlere karşı tampon görevi görmektedir (Bloomfield ve Kendall, 2012). Bunun yanı sıra çocukla ilgili faktörlerin ebeveynlik stresini etkileyebileceği görülmektedir. Çocuğun mizacı, karakteri, uyumluluğu, talepkarlığı, hiperaktivite ve dikkat düzeyi temel etki faktörleri arasında yer almaktadır (Abidin, 1992). Özellikle zor mizaca sahip çocuklar, kolay uyum sağlayamamaları nedeniyle daha tepkisel olmaları ebeveynlik stresi gelişmesinde önemli etken olarak görünmektedir (Ramos vd., 2005). Bu faktörlerin yanı sıra hamilelikte yaşanan kaygılar, doğumla ilgili endişeler, daha önce sahip oldukları çocuk yetiştirme deneyimleri, doğum sonrası anne depresyonu, çocuğun beslenme uyku problemleri, annenin çocuğun ihtiyaçlarını fark etmede ve bunlara cevap vermede yaşadığı güçlükler stres düzeyi ile ilişkilendirilmektedir (Östberg vd., 2007). Çevresel faktörler açısından bakıldığında ise ebeveynlerin karşılaştıkları günlük yaşamsal zorluklar ve ebeveynlik rolünün neden olduğu kısıtlamalar gibi etkenler yer almaktadır. Günlük yaşamda karşılaşılan güçlükler, memnuniyetsizlikler ve çocukların davranış sorunları ebeveynlerde stresin kaynağı olabilmektedir. Bu durumlarda ebeveynlerin sahip oldukları mevcut sosyal destek kaynakları ebeveynlik davranışını doğal olarak etkilemektedir (Abidin, 1992; Huang vd., 2014; Respler-Herman vd., 2012; Ren vd., 2020).

Literatürde ebeveynlik stresini; anne ve babanın eğitim düzeyi (Parkes vd., 2015); gelir düzeyi (Deater-Deckard, 2005; Nomaguchi ve Johnson, 2016; Ward ve Lee, 2020), ebeveyn-bebek bağlanması (Matvienko-Sikar vd., 2018), anne depresyonu (Epifanio vd., 2015; Farmer ve Lee, 2011), çocukta görülebilecek gelişimsel gecikmeler (Avcı vd., 2021; Cengiz vd., 2021; Meppelder vd., 2015; Mitchell vd., 2016; Najmi vd., 2018; Pinguart, 2018), üstün yetenekli çocuğa sahip olma (Söğüt, 2019), cinsiyet stereotipleri (Semerci ve Volery, 2017), anne-baba ilişkisi (Halpern-Meehan ve Turney, 2016; Rollè, vd., 2017), doğum sonrası izin (Petts, 2018), ebeveyn yeterliliği (Crnic ve Ross, 2017), ebeveyn farkındalığı (Campbell vd., 2017;

Parent vd., 2016), dijital topluluklara üye olma (Koç ve Paslı, 2019), ergen çocuğa sahip olma (Özcan ve Arslan, 2018) faktörleri ile ilişkilendirilen çalışmalar yer almaktadır. Özellikle ebeveynler arasındaki iş birliği ebeveynlik stresini yordayan temel değişkenlerden biridir (McMahon ve Meins 2012). Anne babanın arasındaki ilişki, ebeveyn tepkisinin kalitesini ve ebeveyn-çocuk arasındaki ilişkiyi etkileyebilmektedir (Conger vd., 2000). Aile içindeki olumsuz duygusal iklim çocukların uygun duygu düzenleme becerilerinin gelişimini bozmasının yanı sıra çocukta dışsallaştırma sorunlarına yol açarak, çocuklarda davranışsal ve duygusal sorunlarının gelişmesine neden olabilmektedir (Crnic vd., 2005; Han ve Shaffer, 2014). Bu durum ebeveyn-çocuk bağlanmasını etkilemekle birlikte ebeveynin bakım verme kalitesini azaltabilmektedir (Louie vd. 2017).

Ebeveynlik stresi çocuklarda duygu durum ve davranışsal bozukluklar başta olmak üzere birçok olumsuz sonuç ile ilişkili olabilmektedir (Barroso vd. 2018). Ebeveynlik stres düzeyi ne kadar yüksekse, çocuklarda davranış problemlerinin var olma olasılığı da o kadar artmaktadır (Creasey ve Jarvis 1994). Ebeveyn stresinin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinin erken dönemde belirlenerek, ebeveynlerin çocukların ihtiyaçlarına duyarlı ve destekleyici işlevsellik kazanması çocukların sağlıklı gelişim gösterebilmesi için bir zorunluluktur (Deater-Deckard, 2005). Çocukluktan geç ergenliğe kadar güçlü bir şekilde devam eden sorunlar erken müdahalelerin gerekli olduğunu göstermektedir (Bakoula vd., 2009). Bu doğrultuda annelerin ve babaların yaşadığı ebeveynlik stres düzeyleri etkileyen değişkenlerin belirlenebilmesinin önemli olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu araştırma ile ebeveynlerin stres düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda stresin ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısı, çocuğun yaşı, eşlerin sorumluluk paylaşımı ve ebeveynlerin sahip oldukları çocukların (uyku, yemek yeme, ödev yapma, arkadaş ilişkileri, davranış tarzı, dijital araç kullanımı) alışkanlıklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma verilerinden elde edilen sonuçlar ebeveynlik stresi ile ilgili yapılacak çalışmalara katkı sağlanması açısından önem arz etmektedir.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, etik konular ile verilerin toplanma aşaması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın deseni

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama deseninde tasarlanmıştır. İlişkisel tarama deseni, iki ya da daha çok değişken arasında ilişki olup olmadığını, ilişki var ise bu ilişkinin derecesini belirlemeyi amaçlar (Karasar, 2013). Bu araştırma ile ebeveynlerin stres düzeyleri ile bazı demografik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Çalışma Grubu/Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini 0-18 yaş aralığında normal gelişim gösteren çocuğa sahip olan ebeveynler oluşturmaktadır. Bu kapsamda örneklem büyüklüğü 0,95 güven aralığında çalışma grubu 385 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmaya, 401 katılımcı dahil olmuştur. Çalışmaya dahil edilme ölçütleri; çalışmaya katılmaya gönüllü olmak, çocuğun ya da ebeveynin kronik bir rahatsızlığı ya da engel durumunun olmaması, ebeveynlerin birlikte yaşıyor olmasıdır. Çalışmadan dışlanma ölçütleri; çocuk sahibi olmamak, çalışmaya katılmaya gönüllü olmamak, çocuğun ya da ebeveynin kronik bir rahatsızlığı ya da engel durumu olması, ebeveynlerin ayrı yaşıyor olmasıdır. Çalışmadan çıkarılma ölçütleri; çalışmanın herhangi bir aşamasında çalışmadan çıkmak, çalışma verilerini eksik doldurmak olarak belirlenmiştir. Çalışma grubunun demografik bilgilerine Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubu demografik özellikleri

		f	%
Cinsiyet	Kadın	311	77.4
	Erkek	91	22.6
Ebeveyn yaşı	30 ve altı	110	27.4
	31-40	193	48.1
	41-50	88	27.9
	51 ve üzeri	10	2.5
Çocuğun yaşı	0-2 yaş	70	17.4
	2-6 yaş	138	34.3
	6-10 yaş	90	22.4
	11-15 yaş	51	12.7
	Toplam	401	100

Tablo 1’den anlaşılacağı üzere katılımcı ebeveynlerin %77.4’si (311) kadın, %22.6’sı erkektir. Ebeveynlerin %27.4’ü (110) 30 yaş ve altı, %48.1’i (193) 31-40 yaş, %27.9’u (88) 41-50 yaş, %2.5’i (10) 51 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin sahip olduğu çocukların %17.4’ü (70) 0-2 yaş, %34.3’ü (138) 2-6 yaş, %22.4’ü (90) 6-10 yaş, %12.7’si (51) 11-15 yaş, %13.2’si (53) 15-18 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen demografik bilgi formu, Aydoğan ve Özbay (2017) tarafından geliştirilen ‘Ebeveynlik Stres Ölçeği’ kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu. Araştırmada kullanılan demografik bilgi formu literatür taraması yapılarak başlanmıştır. Ebeveynlik stresini etkileyebileceği düşünülen ebeveynlerin cinsiyeti, sahip olduğu çocuk sayısı, çocukların yaşları, eşlerin çocukların bakım ve eğitim sorumluluklarını paylaşım derecesi, çocuk ile ilgili ebeveynleri kaygılandırıcı durumlara (uyku, yemek yeme, ödev yapma, arkadaş ilişkileri, davranış tarzı, dijital araçlarla geçirdiği zaman ve içeriği) ilişkin bilgiler edinilmiştir.

Ebeveynlik Stres Ölçeği. Çocukları normal gelişim gösteren anne babalarının ebeveynlik stres düzeyini

belirleyebilmek amacıyla Aydoğan ve Özbay tarafından geliştirilen “Ebeveynlik Stres Ölçeği” bu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ölçek 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri ebeveynlerin katılım düzeyini “hiç tanımlamıyor: 0 puan ve çok iyi tanımlıyor: 4 puan” şeklinde beşli likert tip olarak derecelendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan ise 72 ile sonuçlanmaktadır. Ölçekten alınan 72 puan ebeveynlik stresinin yüksek olduğunu açıklarken, ölçekten alınan puan azaldıkça ebeveynlik stresinin azaldığı şeklinde yorumlanmaktadır. Ebeveynlik Stres Ölçeği, bir ya da daha fazla çocuğa sahip, ilköğretim seviyesinde ya da daha yüksek seviyede eğitim durumu olan anne-babalara uygulanabilmektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .96 olarak tespit edilmiştir (Aydoğan ve Özbay, 2017).

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, uygulama için gerekli etik izinler alındıktan sonra 15 Aralık 2021- 05 Ocak 2022 tarihleri arasında gönüllü ebeveynlere uygulanan ölçekler aracılığıyla araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Veri toplamada süreci sonucunda 401 ebeveyne ulaşılmıştır. Verilerin analizi SPSS 22.0 istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Puanların normal dağılıp dağılmadığını belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov (K-S=.000; p<.05) testi uygulanmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Ebeveynlerin, ebeveynlik stresi düzeylerinin değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla çok yönlü ANOVA testi kullanılarak istatistiksel sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği

Kurulu, Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 14.12.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2021/2629

Bulgular

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular, istatistiksel veriler ve yorumlar yer almaktadır. Ebeveynlik stres düzeyinin, çocuk sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan istatistiksel analiz sonuçları; Tablo 1 ve Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2 ve Tablo 3 incelendiğinde; analiz sonuçları, ebeveyn stres düzeyleri arasında, çocuk sayısı bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F(3, 397)=5,81$ ve $p<.01$. Başka bir ifadeyle, ebeveyn stres düzeyinin, çocuk sayısına bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı

söylenbilir. Çocuk sayısına göre farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre; 1 ($\bar{X}=14,13$) çocuğu olan ebeveynlerin, 2 ($\bar{X}=19,88$) ve 3 ($\bar{X}=22,28$) çocuğu olan ebeveynlere göre istatistiksel düzeyde anlamlı olarak daha az stres yaşadıkları söylenebilir.

Ebeveynlik stres düzeyinin, çocuk yaşına göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan istatistiksel analiz sonuçları; Tablo 4 ve Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 4 ve Tablo 5 incelendiğinde; analiz sonuçları, ebeveyn stres düzeyleri arasında, çocuk yaşı bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F(4, 396)=3,16$ ve $p<.01$. Başka bir ifadeyle, ebeveyn stres düzeyinin, çocuk yaşına bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı söylenebilir. Çocuk yaşına göre farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan TUKEY testinin sonuçlarına göre; 0-2 ($\bar{X}=15,13$) yaş çocuğu olan ebeveynlerin, 16-18 ($\bar{X}=23,13$) yaş çocuğu olan ebeveynlere göre istatistiksel düzeyde anlamlı olarak daha az stres yaşadıkları söylenebilir.

Ebeveynlik stres düzeyinin, eşlerin, çocuğun bakımını üstlenip üstlenmemesine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan istatistiksel analiz sonuçları; Tablo 6 ve Tablo 7'da gösterilmiştir.

Tablo 6 ve Tablo 7 incelendiğinde; analiz sonuçları, ebeveyn stres düzeyleri arasında, eşlerin çocuğun bakımını üstlenmesi bakımından anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir, $F(3, 397)=2,38$ ve $p>.01$. Başka bir ifadeyle, ebeveyn stres düzeyinin, eşlerin çocuğun bakımını üstlenmesine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı söylenebilir. Eşlerin çocuğun bakımını üstlenmesine göre fark olup olmadığını bulmak amacıyla

yapılan TUKEY testinin sonuçlarına göre; eşi hiç ($\bar{X}=23,48$), az ($\bar{X}=21,18$), genellikle ($\bar{X}=18,30$) ve her zaman ($\bar{X}=16,81$) çocuğun bakımıyla ilgilenen ebeveynlerin, istatistiksel düzeyde anlamlı olarak stres düzeyi farklılığı yaşamadıkları söylenebilir.

Ebeveynlerin anne, baba rollerine göre; çocuklarının, uyku, yemek yeme, ödev yapma, arkadaş ilişkileri, davranış tarzı ve dijital araçlarla geçirdiği zaman konusunda kaygılarının olup olmadığına dair verilen çoklu yanıtların betimsel istatistiği Tablo 8'de, yüzdelik değerler ve toplam ebeveyn katılımı ise Tablo 9'de her bir kaygı durumu için verilmiştir.

Tablo 8 ve Tablo 9 incelendiğinde; 90 baba ve 311 anne olmak üzere toplam 401 ebeveynin çalışmaya katıldığı görülmektedir. Çalışmaya katılan ebeveynlerin en çok kaygılandığı durumun, çocuklarının 'dijital araçlarla geçirdiği zaman ve içeriği' ($N=186$) ve en az kaygılandığı durumun çocuklarının 'uyku' alışkanlığı ($N=66$) olduğu söylenebilir.

Ebeveynlik stres düzeyinin, ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili en çok kaygılandıkları durumlara göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan istatistiksel analiz sonucu; Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde, ebeveynlerin toplam kaygı ölçeği puanları ile kaygı durumlarının çeşitliliği arasında anlamlı bir ilişki olmadığı söylenebilir ($p>.05$).

Tablo 2. Ebeveynlik stres ölçeği puanının çocuk sayısına göre betimsel istatistiği

Çocuk Sayısı	N	\bar{X}	Ss
1	120	14,13	12,94
2	165	19,88	14,46
3	85	22,28	17,70
4 ve üzeri	31	18,26	14,85
Toplam	401	18,55	15,08

Tablo 3. Ebeveyn stres ölçeği puanlarının çocuk sayısına göre anova sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplararası	3821,56	3	1273,85	5,806	,001	1-2*, 1-3*
Gruplarıçi	87109,84	397	219,42			
Toplam	90931,40	400				

* $p<.05$

Tablo 4. Ebeveynlik stres ölçeği puanının çocuk yaşına göre betimsel istatistiği

Çocuk Yaşı	N	\bar{X}	Ss
0-2 yaş	70	15,13	15,64
3-6 yaş	138	17,34	13,06
7-10 yaş	90	18,31	14,18
11-15 yaş	50	22,22	16,42
16-18 yaş	53	23,13	17,96
Toplam	401		

Tablo 5. Ebeveyn stres ölçeği puanlarının çocuk yaşına göre anova sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplararası	2812,62	4	703,15	3,160	,014	0-2* ve 16-18*
Gruplarıçi	88118,78	396	222,52			
Toplam	90931,40	400				

*p<.05

Tablo 6. Ebeveynlik stres ölçeği puanının eşlerin çocuğun bakımını üstlenmesine göre betimsel istatistiği

Eşiniz Çocuk Bakımıyla İlgileniyor mu?	N	\bar{X}	Ss
Hiç	23	23,48	16,07
Az	78	21,18	13,39
Genellikle	135	18,30	14,19
Her zaman	165	16,81	16,16
Toplam	401	18,55	15,08

Tablo 7. Ebeveyn stres ölçeği puanlarının eşlerin çocuğun bakımını üstlenmesine göre Anova sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplararası	1604,45	3	534,82	2,377	,070	
Gruplarıçi	89326,95	397	225,01			
Toplam	90931,40	400				

*p<.05

Tablo 8. Ebeveynlerin çocukları için kaygılandıkları durumlara ilişkin çoklu yanıtlar

	Uyku	Yemek yeme	Ödev yapma	Arkadaş ilişkileri	Davranış tarzı	Dz	Toplam
Baba	18	22	16	23	32	52	90
Anne	48	95	51	87	115	134	311
Toplam	66	117	67	110	147	186	401

Dz: Dijital araçlarla geçirdiği zaman ve içeriği

Tablo 9. Ebeveynlerin çocukları için kaygılandığı durumlarda yüzdeler dağılımı

	N	Frekans	
Çocuğunuzla ilgili sizi en çok kaygılandıranlar nelerdir?	Uyku	66	9,5%
	Yemek yeme	117	16,9%
	Ödev yapma	67	9,7%
	Arkadaş ilişkileri	110	15,9%
	Davranış tarzı	147	21,2%
	Dz	186	26,8%
Toplam	693	100,0%	

Tablo 10. Ebeveynlerin Stres Düzeyi Toplam Ölçek Puanları ile Kaygı Durumları Arasındaki İlişki

		Uyku	Yemek yeme	Ödev yapma	Arkadaş ilişkileri	Davranış tarzı	Dz
Toplam Ölçek puanı	Pearson Correlation	-,028	,052	-,018	-,062	,001	-,084
	N	,574	,298	,726	,213	,991	,092
		401	401	401	401	401	401

*p<.05

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, ebeveynlik stresi düzeyinin çocuk sayısı, çocuğun yaşı, eşin bakım ve eğitim sorumluluklarında desteği, sahip olunan çocukların davranışları değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ebeveyn stres düzeyinin, çocuk sayısına bağlı olarak anlamlı bir şekilde

farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir çocuğu olan ebeveynler, iki ve üç çocuğu olan ebeveynlere göre anlamlı düzeyde daha az stres yaşamaktadır. Bu sonuç doğrultusunda ebeveynlerin fazla çocuk sahibi olmasının stres düzeylerini artırdığı söylenebilir. Literatürde çalışma bulgularını destekleyen sonuçlara rastlanmıştır. Birden fazla çocuk sahibi olmak mutsuzluk ve ebeveyn

sorumluluğu gibi olumsuz durumlar ile ilişkilendirilmektedir (Park, 2018). İki çocuklu aileler, tek çocuklu ailelere göre daha yüksek ebeveynlik stresine sahiptir (Qian vd., 2021). Ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısı azaldıkça stres düzeylerinin de azaldığı görülmektedir (Östberg ve Hagekull, 2000; Shapiro ve Stewart, 2011). Krieg (2007)'in çalışma bulgusuna göre ise ebeveyn stres düzeyi ile çocuk sayısı arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Araştırmada, 0-2 yaş çocuğu olan ebeveynlerin, 16-18 yaş çocuğu olan ebeveynlere göre daha az stres yaşadıkları görülmüştür. Ergenlik döneminde çocuğu olan ebeveynler, 0-2 yaş aralığında bebeği olan ebeveynlere kıyasla stres düzeyleri daha yüksektir. Bu sonuç doğrultusunda ergenlik çağında çocuk sahibi olmanın bebek sahibi olmaya göre daha fazla strese neden olabileceği düşünülebilir. Literatürde beş yaşın altında çocuğu olan ebeveynlerin, okul ya da ergenlik çağında çocuğu olan ebeveynlere göre çocuklarıyla olan ilişkilerinde daha yüksek memnuniyet, benlik saygısı, öz-yeterlik ve daha az depresyon bildirdikleri görülmüştür (Nomaguchi, 2012). Moreira ve Canavarró (2018)'nin çalışma sonuçlarına göre ise ebeveynlik stresinin çocuğun yaşından bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Berryhill ve Durtschi (2017) çalışma sonuçlarına göre 0-2 yaş aralığında gelişimsel olarak bebeklerin yeterliliklerinin sınırlı ve tamamen ebeveynlerine bağımlı olmaları nedeniyle, ebeveyn sorumlulukları yüksek düzeydedir. Çalışma bulgularından çıkan sonuçlara göre çocuğun bakım sorumluluğu arttıkça stres düzeyi artmaktadır.

Araştırma bulgusunda, eşlerin çocuğun bakımında ve eğitiminde sağladıkları destek ile ebeveynlerin stres düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Literatürde çalışma sonucundan farklı olarak babaların annelere sağladığı desteğin anne ebeveynlik stresini yordadığına ilişkin bulgulara rastlanmıştır (Harmon ve Perry, 2011). Eş desteğinin olmaması düşük çift uyumu, çift arasında çatışmaları ve doğum sonrası depresif semptomları öngörmektedir (Trillingsgaard vd., 2014). Babaların ebeveynlik görevlerine katılımının anne sağlığı için iyileştirici olduğu varsayılmaktadır (Nomaguchi vd., 2017; Östberg ve Hagekull, 2000; Pleck ve Masciadrelli, 2004).

Araştırma bulgusuna göre ebeveynlerin çocuklarından kaynaklanan stres faktörlerinin sırasıyla çocuklarının dijital araçlarla geçirdiği zaman ve içeriği, çocukların davranış tarzı, yemek yeme davranışları, arkadaş ilişkileri, ödev yapma alışkanlıkları ve çocuklarının uyku alışkanlığı olduğu görülmüştür. Çalışma sonucunda çocukların dijital

araçlarla geçirdiği zaman ve içeriğinin ebeveynler için en yüksek stres kaynağı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde benzer olarak çocuklarının mobil teknoloji kullanımıyla ebeveynlerin stres düzeylerinin ilişkili olduğu görülmüştür (Radesky vd., 2016; Shin vd., 2021). Özellikle pandemi sürecinde okulların kapanması sonucunda ekran süresi ile ebeveynlerin yüksek stres düzeylerinin önemli ölçüde ilişkilendiği görülmüştür (Oliveira vd., 2021; Seguin vd., 2021; Trumello vd., 2021).

Ebeveynlik stres faktörlerinden bir diğeri çocukların zorlayıcı problemleri davranışlarıdır. Literatürde benzer olarak çocukların davranışlarının ebeveynlik stresinin önemli belirleyicileri olduğunu görülmüştür (Crnic vd., 2005; Östberg ve Hagekull, 2000; Trumello vd., 2021). Ebeveynlik stresi ile çocuk davranışları arasında ilişkinin çift yönlü olması muhtemeldir (Morgan vd. 2005). Çalışma sonuçlarına göre çocuklarla ilgili bir başka stres faktörü arkadaşlıklarıdır. Çocukların arkadaşlık ilişkileri, sosyal yeterliliği ile ebeveynlik stresi ile güçlü şekilde ilişkilidir (Anthony vd., 2005). Bir diğer ebeveynlik stres faktörü çocukların yeme davranış örüntüleridir. Literatürde çocukların yeme davranışlarıyla ebeveynlerin stres düzeylerinin ilişkili olduğu görülmektedir (Douglas ve Bryon, 1996; Jang vd., 2021). Ebeveynler, çocuklarının aşırı yemesi ya da az yemesi konusunda endişelidirler. Çocukların yetersiz yemeleri ve anoreksiya nervoza aileler için stres kaynağı olabilmekteler (Herle vd., 2020). Araştırma sonucunda çocukların uyku problemlerinin ebeveyn stresi ile en az ilişkili olan faktör olduğu görülmüştür. Literatürde çocukların uyku problemleri ve kalitesinin annenin uyku kalitesini önemli ölçüde yordadığı görülmektedir. Annenin uyku kalitesi annenin ruh hali ve stres düzeyi ile ilişkilidir (Meltzer ve Mindell, 2007).

Kaynaklar

- Abidin, R. R. (1992). The determinants of parenting behavior. *Journal of Clinical Child Psychology*, 21(4), 407-412. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp2104_12
- Anthony, L. G., Anthony, B. J., Glanville, D. N., Naiman, D. Q., Waanders, C., & Shaffer, S. (2005). The relationships between parenting stress, parenting behaviour and preschoolers' social competence and behaviour problems in the classroom. *Infant and Child Development*, 14(2), 133-154. <https://doi:10.1002/icd.385>
- Avcı, Ş., Fener, M. T., & Mutlu, A. (2021). Serebral Palsili Çocukların Fonksiyonel Seviyeleri ve Ekstremitte Dağılımlarının Ebeveynlik Stres Düzeyine Etkileri. *Aydın Sağlık Dergisi*, 123-140 https://doi:10.17932/IAU.ASD.2015.007/asd_v07i2003
- Aydoğan, D., & Özbay, Y. (2017). Ebeveynlik stres ölçüğü geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 24-38.

- Bakoula, C., Kolaitis, G., Veltsista, A., Gika, A., & Chrousos, G. P. (2009). Parental stress affects the emotions and behaviour of children up to adolescence: A Greek prospective, longitudinal study. *Stress*, 12(6), 486-498. <https://doi.org/10.3109/10253890802645041>
- Barroso, N. E., Mendez, L., Graziano, P. A., & Bagner, D. M. (2018). Parenting stress through the lens of different clinical groups: A systematic review & meta-analysis. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 46(3), 449-461. <https://doi.org/10.1007/s10802-017-0313-6>
- Berryhill, M. B., & Durtschi, J. A. (2017). Understanding single mothers' parenting stress trajectories. *Marriage and Family Review*, 53(3), 227-245. <https://doi.org/10.1080/01494929.2016.1204406>
- Bloomfield, L., & Kendall, S. (2012). Parenting self-efficacy, parenting stress and child behaviour before and after a parenting programme. *Primary Health Care Research & Development*, 13(4), 364-372. doi:10.1017/S1463423612000060
- Campbell, K., Thoburn, J. W., and Leonard, H. D. (2017). The mediating effects of stress on the relationship between mindfulness and parental responsiveness. *Couple Family Psychol*, 6, 48-59. <https://doi.org/10.1037/cfp0000075>
- Cengiz, S., Yıldız, M. N., & Peker, A. (2021). Özel gereksinimli çocuğa sahip ebeveynler ile tipik gelişim gösteren çocuğa sahip ebeveynlerin stres ve yaşam doyum düzeylerinin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(36), 1-1. <https://doi.org/10.26466/opus.832440>
- Conger, K. J., Rueter M. A. & Conger, R.D., (2000). The Role of Economic Pressure in the Lives of Parents and Their Adolescents: The Family Stress Model. In L. J. Crockett & R. K. Silbereisen (Eds.) *Negotiating Adolescence in Times of Social Change* (pp.201-223). Cambridge University Press
- Creasey, G. L., & Jarvis, P. A. (1994). Relationships between parenting stress and developmental functioning among 2-year-olds. *Infant Behavior and Development*, 17(4), 423-429. [https://doi.org/10.1016/0163-6383\(94\)90034-5](https://doi.org/10.1016/0163-6383(94)90034-5)
- Crnici, K. A., Gaze, C., & Hoffman, C. (2005). Cumulative parenting stress across the preschool period: Relations to maternal parenting and child behaviour at age 5. *Infant and Child Development: An International Journal of Research and Practice*, 14(2), 117-132. <https://doi.org/10.1002/icd.384>
- Çepni, S. (2014). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş. Celepler Matbaacılık
- Deater-Deckard, K. (2005). Parenting stress and children's development: introduction to the special issue. *Infant and Child Development*, 14(2), 111-115. doi:10.1002/icd.383
- Deater-Deckard, K. (2008). *Parenting stress*. Yale University Press.
- Douglas, J. E., & Bryon, M. (1996). Interview data on severe behavioural eating difficulties in young children. *Archives of Disease in Childhood*, 75(4), 304-308. <https://doi.org/10.1136/ad.75.4.304>
- Epifanio, M. S., Genna, V., De Luca, C., Roccella, M., & La Grutta, S. (2015). Paternal and maternal transition to parenthood: the risk of postpartum depression and parenting stress. *Pediatric Reports*, 7(2), 38-44. <https://doi.org/10.4081/pr.2015.5872>
- Farmer, A. Y., & Lee, S. K. (2011). The effects of parenting stress, perceived mastery, and maternal depression on parent-child interaction. *Journal of Social Service Research*, 37(5), 516-525. <https://doi.org/10.1080/01488376.2011.607367>
- Halpern-Meekin, S., & Turney, K. (2016). Relationship churning and parenting stress among mothers and fathers. *Journal of Marriage and Family*, 78(3), 715-729. <https://doi.org/10.1111/jomf.12297>
- Han, Z. R., & Shaffer, A. (2014). Maternal expressed emotion in relation to child behavior problems: Differential and mediating effects. *Journal of Child and Family Studies*, 23(8), 1491-1500. <https://doi.org/10.1007/s10826-014-9923-6>
- Herle, M., De Stavola, B., Hübel, C., Abdulkadir, M., Ferreira, D. S., Loos, R. J., ... & Micali, N. (2020). A longitudinal study of eating behaviours in childhood and later eating disorder behaviours and diagnoses. *The British Journal of Psychiatry*, 216(2), 113-119. <https://doi.org/10.1192/bjp.2019.174>
- Huang, C. Y., Costeines, J., Kaufman, J. S., & Ayala, C. (2014). Parenting stress, social support, and depression for ethnic minority adolescent mothers: Impact on child development. *Journal of Child and Family Studies*, 23(2), 255-262. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9807-1>
- İldeniz, B.S., (2021). *Koronavirüs pandemisinde annelik stresleri, anne babalık stresi, aile dayanıklılığı ve koronavirüs pandemisi sırasında çocuk yetiştirme uygulamaları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- İlhan, T. (2017). Özel gereksinimli 3-6 yaş çocuklarının ebeveynlerinin stres düzeyleri ile rolleri arasındaki ilişki. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(03), 383-400.
- Jang, M., Brown, R., & Park, M. (2021). Mediating effect of the parent-child relationship on the association between parenting stress and children's eating behaviors. *BMC Public Health*, 21(1). <https://doi.org/10.1186/s12889-021-12052-5>
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi* (25. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Koç, G. K., & Paslı, F. (2019). Dijital Topluluklara Üye Olan Annelerin Stres Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, (2), 100-118.
- Krieg, D. B., (2007). Does motherhood get easier the second-time around? Examining parenting stress and marital quality among mothers having their first or second child. *Parenting: Science and Practice*, 7(2), 149-175. <https://doi.org/10.1080/15295190701306912>
- Louie, A. D., Cromer, L. D., & Berry, J. O. (2017). Assessing parenting stress: Review of the use and interpretation of the parental stress scale. *The Family Journal*, 25(4), 359-367. <https://doi.org/10.1177/1066480717731347>
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Sage publications.
- Matvienko-Sikar, K., Murphy, G., & Murphy, M. (2018). The role of prenatal, obstetric, and post-partum factors in the parenting stress of mothers and fathers of 9-month old infants. *Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynecology*, 39(1),47-55. <https://doi.org/10.1080/0167482X.2017.1286641>
- McMahon, C. A., & Meins, E. (2012). Mind-mindedness, parenting stress, and emotional availability in mothers of preschoolers. *Early Childhood Research Quarterly*, 27, 245-252. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2011.08.002>
- Meltzer, L. J., & Mindell, J. A. (2007). Relationship between child sleep disturbances and maternal sleep, mood, and parenting stress: A pilot study. *Journal of Family Psychology*, 21(1), 67-73. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.21.1.67>
- Meppelder, M., Hodes, M., Kef, S., & Schuengel, C. (2015). Parenting stress and child behaviour problems among parents with intellectual disabilities: the buffering role of resources. *Journal of Intellectual Disability Research*, 59(7), 664-677. <https://doi.org/10.1111/jir.12170>
- Mitchell, D. B., Szczerepa, A., & Hauser-Cram, P. (2016). Spilling over: Partner parenting stress as a predictor of family cohesion in parents of adolescents with developmental

- disabilities. *Research in Developmental Disabilities*, 49, 258-267. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2015.12.007>
- Morgan, J., Robinson, D., & Aldridge, J. (2005). Parenting stress and externalizing child behavior. In F. J. Turner (Ed.) *Social Work Diagnosis in Contemporary Practice* (pp. 61-67). Oxford University Press
- Najmi, B., Heidari, Z., Feizi, A., Hovsepian, S., Momeni, F., & Azhar, S. M. M. (2018). Do psychological characteristics of mothers predict parenting stress? A cross-sectional study among mothers of children with different disabilities. *Archives of Psychiatric Nursing*, 32(3), 396-402. <https://doi.org/10.1016/j.apnu.2017.12.004>
- Nomaguchi, K. M. (2012). Parenthood and psychological well-being: Clarifying the role of child age and parent-child relationship quality. *Social Science Research*, 41(2), 489-498. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2011.08.001>
- Nomaguchi, K., & Johnson, W. (2016). Parenting stress among low-income and working-class fathers: The role of employment. *Journal of Family Issues*, 37(11), 1535-1557. <https://doi.org/10.1177/0192513X14560642>
- Nomaguchi, K., Brown, S., & Leyman, T. M. (2017). Fathers' participation in parenting and maternal parenting stress: Variation by relationship status. *Journal of Family Issues*, 38(8), 1132-1156. <https://doi.org/10.1177/0192513X15623586>
- Oliveira, T. D. O., Costa, D. S., Alvim-Soares, A., de Paula, J. J., Kestelman, I., Silva, A. G., ... & Miranda, D. M. (2021). Children's behavioral problems, screen time, and sleep problems' association with negative and positive parenting strategies during the COVID-19 outbreak in Brazil. *Child Abuse and Neglect*, 105345. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2021.105345>
- Östberg, M. (1999). Parenting stress. Conceptual and methodological issues. Dissertation from the Faculty of Social Sciences at Acta Universitatis Upsaliensis, Dissertation no. 83, Faculty of Social Sciences, Uppsala University. Uppsala: Repro Ekonomikum.
- Östberg, M., & Hagekull, B. (2000). A structural modeling approach to the understanding of parenting stress. *Journal of Clinical Child Psychology*, 29(4), 615-625. https://doi.org/10.1207/S15374424JCCP2904_13
- Östberg, M., Hagekull, B., & Hagelin, E. (2007). Stability and prediction of parenting stress. *Infant and Child Development: An International Journal of Research and Practice*, 16(2), 207-223. <https://doi.org/10.1002/icd.516>
- Özcan, N. A., & Arslan, R. (2018). Ergen annelerine uygulanan ebeveyn stresini yönetme programı'nın etkililiği. *Sakarya University Journal of Education*, 8(2), 40-59.
- Parent, J., McKee, L. G., Rough, J. N., & Forehand, R. (2016). The association of parent mindfulness with parenting and youth psychopathology across three developmental stages. *J. Abnormal Child Psychol.* 44, 191-202. doi: 10.1007/s10802-015-9978-x. <https://doi.org/10.1007/s10802-015-9978-x>
- Park, I. Y. (2018). The Discourse on Multi-Child Families in South Korea's Media and Popular Culture. *Korean Studies*. <https://doi.org/10.1353/ks.2018.0030>
- Pearlin, L. (1983). Role strains and personal stress. In H. B. Kaplan (Ed.), *Psychological stress* (pp. 3-32). New York, NY: Academic Press.
- Petts, R. J. (2018). Time off after childbirth and mothers' risk of depression, parenting stress, and parenting practices. *Journal of Family Issues*, 39(7), 1827-1854. <https://doi.org/10.1177/0192513X17728984>
- Pinquart, M. (2018). Parenting stress in caregivers of children with chronic physical condition—A meta-analysis. *Stress and Health*, 34(2), 197-207. <https://doi.org/10.1002/smi.2780>
- Pleck, J. H., & Masciadrelli, B. P. (2004). Paternal involvement by U.S. residential fathers. In Lamb, M. E. (Ed.), *The role of the father in child development* (4th ed., pp. 222-271). Hoboken, NJ: John Wiley.
- Qian, G., Mei, J., Tian, L., & Dou, G. (2021). Assessing Mothers' Parenting Stress: Differences Between One-and Two-Child Families in China. *Frontiers in Psychology*, 11, 3699. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.609715>
- Radesky, J. S., Eisenberg, S., Kistin, C. J., Gross, J., Block, G., Zuckerman, B., & Silverstein, M. (2016). Overstimulated consumers or next-generation learners? Parent tensions about child mobile technology use. *The Annals of Family Medicine*, 14(6), 503-508. <https://doi.org/10.1370/afm.1976>
- Ramos, M. C., Guerin, D. W., Gottfried, A. W., Bathurst, K., & Oliver, P. H. (2005). Family conflict and children's behavior problems: the moderating role of child temperament. *Structural Equation Modeling*, 12(2), 278-298. https://doi.org/10.1207/s15328007sem1202_6
- Ren, J., Li, X., Chen, S., Chen, S., & Nie, Y. (2020). The influence of factors such as parenting stress and social support on the state anxiety in parents of special needs children during the COVID-19 epidemic. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.565393>
- Respler-Herman, M., Mowder, B. A., Yasik, A. E., and Shamah, R. (2012). Parenting beliefs, parental stress, and social support relationships. *Journal of Child and Family Studies*, 21(2), 190-198. <https://doi.org/10.1007/s10826-011-9462-3>
- Rollè, L., Prino, L. E., Sechi, C., Vismara, L., Neri, E., Polizzi, C., Trovato, A., Volpi, B., Molgora, S., Fenaroli, V., Ierardi, E., Ferro, V., Lucarelli, L., Agostini, F., Tambelli, R., Saita, E., Crugnola, C.R. and Brustia, P. (2017). Parenting stress, mental health, dyadic adjustment: a structural equation model. *Frontiers in Psychology*, 8, 839. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00839>
- Schoppe, S. J., Mangelsdorf, S. C., and Frosch, C. A. (2001). Coparenting, family process, and family structure: Implications for preschoolers' externalizing behavior problems. *Journal of Family Psychology*, 15(3), 526- 545. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.15.3.526>
- Seguin, D., Kuenzel, E., Morton, J. B., and Duerden, E. G. (2021). School's out: parenting stress and screen time use in school-age children during the COVID-19 pandemic. *Journal of Affective Disorders Reports*, 6, 100217. <https://doi.org/10.1016/j.jadr.2021.100217>
- Semerci, A. B., & Volery, T. (2017). Entrepreneurs as parents: The antecedents and consequence of parenting stress. *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*. <https://doi.org/10.1108/IJEBR-04-2017-0136>
- Sepa, A., Frodi, A., & Ludvigsson, J. (2004). Psychosocial correlates of parenting stress, lack of support and lack of confidence/security. *Scandinavian Journal of Psychology*, 45(2), 169-179. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9450.2004.00392.x>
- Shapiro, D. N., and Stewart, A. J. (2011). Parenting stress, perceived child regard, and depressive symptoms among stepmothers and biological mothers. *Family Relations*, 60(5), 533-544. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2011.00665.x>
- Shin, E., Choi, K., Resor, J., and Smith, C. L. (2021). Why do parents use screen media with toddlers? The role of child temperament and parenting stress in early screen use. *Infant Behavior and Development*, 64, 101595. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2021.101595>
- Söğüt, R. (2019). *Üstün yetenekli olan ve olmayan çocukların anne babalarının ebeveynliğe ilişkin yeterli algıları ile stres*

düzeylerinin karşılaştırılması [Yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.

- Taşçı, M. (2014). *Serebral palsili çocukların fonksiyonel seviyeleri ve ekstremite dağılımlarının ebeveynlik stres düzeyine etkileri* [Yayımlanmış Yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Trillingsgaard, T., Baucom, K. J., & Heyman, R. E. (2014). Predictors of change in relationship satisfaction during the transition to parenthood. *Family Relations*, 63(5), 667-679. <https://doi.org/10.1111/fare.12089>
- Trumello, C., Babore, A., Cofini, M., Baiocco, R., Chirumbolo, A., & Morelli, M. (2021). The buffering role of paternal parenting stress in the relationship between maternal parenting stress and children's problematic behaviour. *International Journal of Psychology*, 56(5), 739-744. <https://doi.org/10.1002/ijop.12758>
- Trumello, C., Babore, A., Cofini, M., Baiocco, R., Chirumbolo, A., & Morelli, M. (2021). The buffering role of paternal parenting stress in the relationship between maternal parenting stress and children's problematic behaviour. *International Journal of Psychology*, 56(5), 739-744. <https://doi.org/10.1002/ijop.12758>
- Ward, K. P., & Lee, S. J. (2020). Mothers' and fathers' parenting stress, responsiveness, and child wellbeing among low-income families. *Children and Youth Services Review*, 116, 105218. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105218>

Summary

Introduction

It is imperative that the negative effects of parental stress on children are determined at an early stage, and that parents acquire a functioning that is sensitive to the needs of children and supportive (Deater-Deckard, 2005). Mental health problems that persist strongly from childhood to late adolescence indicate that early interventions are necessary (Bakoula et al., 2009). In this direction, it is important to determine the variables that affect the parenting stress levels experienced by mothers and fathers. Therefore, this study aimed to examine the stress levels of parents. In line with this general purpose, it is aimed to determine whether stress differs according to the number of children the parents have, the age of the child, the responsibility sharing of the spouses, and the habits of the children (sleeping, eating, doing homework, friend relations, behavior style, digital tool use) that the parents have. In line with the results obtained from the study data, it is important in terms of contributing to the studies on parenting stress.

Method

This section contains information about the purpose and design of the research, the study group, data collection tools, ethical issues, data collection phase and data analysis. The research was designed in relational screening design, one of the quantitative research methods. Relational screening design aims to determine whether there is a relationship between two or more variables, and if there is, the degree of this relationship (Karasar, 2013). In this study, the relationship between some demographic characteristics of parents' stress levels

was examined. The population of the research consists of parents who have children between the ages of 0-18 with normal development. In this context, the sample size is 0.95 confidence interval, and the study group consists of 385 participants. 401 participants were included in the study.

Results

According to the analysis results of the study, there is a significant difference between the number of children and parental stress levels, $F(3, 397)=5.81$ and $p<.01$. According to the results of the Scheffe test, which was conducted to find out between which groups the parental stress level differs according to the number of children; it can be said that parents with 1 ($\bar{X}=14.13$) children experience statistically significantly less stress than parents with 2 ($\bar{X}=19.88$) and 3 ($\bar{X}=22.28$) children. The results of the study show that there is a significant difference between parental stress levels in terms of child age, $F(4, 396)=3.16$ and $p<.01$. According to the results of the TUKEY test, which was conducted to find out between which groups the parental stress level differs according to the age of the child; it can be said that parents with 0-2 ($\bar{X}=15.13$) children experience statistically significantly less stress than parents with 16-18 ($\bar{X}=23.13$) children. Another result of the study shows that there is no significant difference between parental stress levels and spousal support in taking care of the child, $F(3, 397)=2.38$ and $p>.01$. It can be said that the parents participating in the study are most worried about their children's behavior, their children's 'time and content' ($N=186$) and the least concern is their children's 'sleep' habit ($N=66$).

Discussion

In this study, it was investigated whether the level of parenting stress differs according to the number of children, the age of the child, the support of the spouse in care and education responsibilities, and the behaviors with the child. According to the results of the research, it was concluded that the parental stress level differed significantly depending on the number of children. Parents with one child experience significantly less stress than parents with two and three children. In line with this result, it can be said that the fact that parents have more children increases their stress levels. Results supporting the findings of the study were found in the literature. Having more than one child is associated with negative situations such as unhappiness and parental responsibility (Park, 2018; Qian et al., 2021). Families with children in adolescence reported more parenting stress compared to parents with babies in the 0-2 age range. In line with this result, it can be thought that having a child in adolescence may cause more stress than having a baby. In the literature, parents with children under the age of five reported higher satisfaction with their relationships with their children, higher self-esteem, higher self-efficacy and less depression (Nomaguchi, 2012), but it is independent of the age of the child. There are also study findings showing that (Moreira and Canavarró, 2018). According to

the research findings, no significant relationship was found between the support provided by the spouses in the care and education of the child and their stress levels. In the literature, different from the results of the study, there were findings that the perceived support provided by the fathers to the mothers predicted maternal parenting stress (Harmon & Perry, 2011). As a result of the study, it was concluded that the time and content of children with digital tools is the highest source of stress for parents. Similarly, in the literature, it has been observed that the use of mobile technology by their children is related to the stress levels of the parents (Radesky et al., 2016; Shin et al., 2021). Another parenting stress factor is children's compulsive problem behaviors. Similarly, it has been observed in the literature that children's behaviors are important determinants of parenting stress (Crnic et al., 2005; Östberg & Hagekull, 2000; Trumello et al., 2021).

Pedagogical Implications

In the study, the relationship between the gender of the parents, the number of children they have, the age of

the children, the extent to which the spouses share the responsibilities of care and education for the children, the anxiety levels related to the child and the stress levels were examined.

More comprehensive studies can be conducted to determine other stress factors affecting parents.

Stressors for parenting stress can be examined according to the developmental periods of children, and it can be tried to determine stress factors specific to each developmental period.

Qualitative research can be conducted to provide in-depth information on parents' strategies for coping with parenting stress.

Araştırmanın Etik Taahhüt Metni

Yapılan çalışmada herhangi bir etik dışı işlemin yapılmadığını, etik ihlalinden doğacak tüm durumlarda sorumluluğun yazarlara ait olduğunu ve bilgilendirilmiş gönüllü onam formunun katılımcılara imzalatıldığını beyan ederim.